

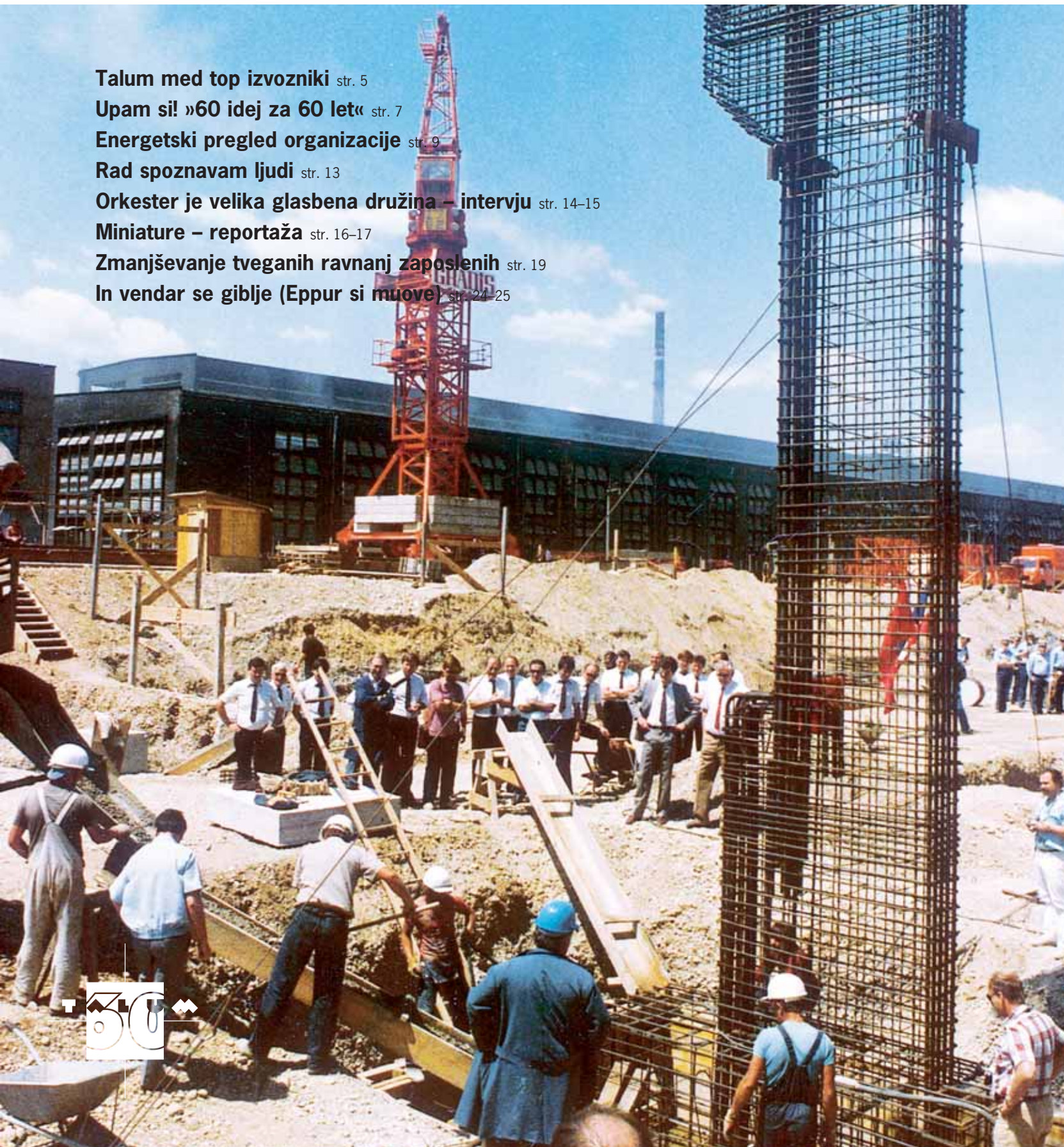
ALUMINIJ

7

Časopis družbe Talum d. d. Kidričevo

JULIJ 2014

- Talum med top izvozniki** str. 5
- Upam si! »60 idej za 60 let«** str. 7
- Energetski pregled organizacije** str. 9
- Rad spoznavam ljudi** str. 13
- Orkester je velika glasbena družina – intervju** str. 14–15
- Miniature – reportaža** str. 16–17
- Zmanjševanje tveganih ravnanj zaposlenih** str. 19
- In vendar se giblje (Eppur si muove)** str. 24–25

Iz vsebine

5 Talum med top izvozniki

Junija rekordna proizvodnja in prodaja rondelic

6 Uresničujemo zastavljeno strategijo

7 Upam si! »60 idej za 60 let«

8 Sprejem na novo zaposlenih sodelavcev

Ljudje so prijazni in odprti

9 Energetski pregled organizacije

10 Intersolar 2014 v Münchnu

11 Alu možic

Kako izgleda zapuščeno mravljišče?

12 Talum in Tiko Pro

13 Rad spoznavam ljudi

14-15 Orkester je velika glasbena družina – intervju

16-17 Miniature – reportaža

18 Doživljajski park

19 Zmanjševanje tveganih ravnanj zaposlenih

20 Čas dopustov

21 Ribiško tekmovanje

21-22 3. mesto ekipe SKEI - REO Ptuj

23 Žoga je okrogla

24-25 In vendar se giblje (Eppur si muove)

26 Poletje v Talumu

27 Križanka

Naslovnica: Izgradnja nove elektrolize v okvirju projekta MPPAI

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: aleksandra.jelusic@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Aleksandra Jelusič, glavna urednica, Danica Hrncič in Lilijana Ditrih, članici, ter Darko Ferlinc in Srdan Mohorič, člana.

Jezirovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak, Duša Pešec, oblikovanje: Darko Ferlinc, avtor naslovnice: arhiv Taluma.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor, tisk: Bezjak tisk, Maribor.

ALEKSANDRA JELUŠIČ
GLAVNA UREDNICA

Kadar ne uspeš prvič, poskusi vnovič

V uredništvu časopisa Aluminij smo bili prepričani, da se v mesecu juliju zagotovo ne bodo zgodili dogodki, ob katerih bi človek potreboval velike besede, saj je to čas dopustov in za vse nas malce bolj sproščeno obdobje. A očitno življenje zna presenetiti s svojimi drobnimi čudeži. Že A. Einstein je ob neki priložnosti zapisal, da je proces znanstvenega odkrivanja v bistvu nenehno beg pred čudežem. In takrat, ko je človek prepričan, da je videl in doživel že vse, se zgodi. V livarni se po neznanem spletu okoliščin ali morda celo po čudežu – za tiste, ki vanje verjamemo – pojavi aluminijasti možic in razburka domišljijo. Kot da bi nam aluminij ob šestdesetletnici našega obstoja sporočal, da nimamo opravka s hladno srebrno kovino, temveč gre za nekaj več, za nekaj, kar ima svojo zgodovino, spomine, dušo in srce, kar neprestano kroži in se vrača v svoje bistvo, da bi nas nagradilo še z nekaj pomembnimi mejniki, na katere smo lahko ponosni. Tako nas časnik Finance uvrsti na deseto mesto med top izvozniki, podjetje Talum Rondelice ustvari rekordno proizvodnjo in prodajo, podjetje Talum Ulitki pa preseneti s preseženo mesečno realizacijo prihodkov od prodaje. To je samo

nekaj vidnih uspehov, s katerimi se lahko pohvalimo, verjamem pa, da je na naših delovnih mestih vsak dan veliko manjših zmag, na katere smo lahko ponosni. Morda se včasih ne znamo pohvaliti s svojimi uspehi, ker so nas vzgajali v duhu, da se dobro blago samo hvali. A ta moto je zapuščina nekega drugega časa. Prav je, da smo ponosni na vse, kar nam je s skupnimi močmi uspelo realizirati. Ob takšnih pozitivnih novicah se zrcali moto, ki smo si ga zastavili: Skupaj zmoremo skoraj vse!

Konec meseca junija smo zaključili trimesečni natečaj Upam si! (60 idej za 60 let), ki bo simbolično zaokrožil naš jubilej. Odziv je bil zelo dober, kar dokazuje, da so med nami kreativni ljudje, ki si upajo pogledati onkraj znanega in utečenega. Nekaj te kreativnosti se je prelilo tudi v podobo alu mravljišča in miniaturre, ki je iz hobija prerastla v razstavni eksponat in krasi naše delovno okolje ter na poučen način nagovarja obiskovalce.

Da, v mesecu juliju se je dogajalo. Pa naj še kdo reče, da so poletni meseci namenjeni samo dopustovanju. □

»Takrat, ko je človek prepričan, da je videl in doživel že vse, se zgodi čudež.«

Za nami zelo **aktivno prvo polletje**

MARKO DROBNIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Marko Drobnič, predsednik Uprave Taluma

Cena aluminija na Londonski borzi kovin se v zadnjih dveh mesecih vztrajno dviguje. Presegla je celo 2000 USD/t, kar se je zgodilo prvič po januarju 2013. Razlogov za prehitro vzhičenost ni, saj ocenjujem, da je ta porast bolj špekulativne narave in ne odraz realnega odziva na obseg ponudbe in povpraševanja. Delno ima na ta pozitiven trend gibanja cene aluminija na LME res vpliv primanjkljaj aluminija na trgu, ki smo ga v zadnjem obdobju zaznali, najverjetneje pa je ta dvig posledica špekulacij velikih trgovcev, bank in finančnih skladov, ki že nekaj časa obvladujejo večino fizičnih pretokov aluminija skozi skladišča na trgu in tudi glavno finančnih transakcij na borzah kovin.

European Aluminium Association (EAA) in Commodity Research Unit (CRU) napovedujeta za naslednje obdobje primanjkljaj aluminija na svetovnih trgih, kar je za nas, proizvajalce aluminija, dobra novica. V zadnjem kvartalu se je tudi prvič po dolgem času

zgodilo, da je bil obseg blagovne proizvodnje manjši kot poraba. Velikih novih projektov v izgradnjo elektroliz tudi ni na vidiku, tisti, ki so v zadnjem obdobju izvajali projekte povečevanja zmogljivosti v primarno proizvodnjo – predvsem na Bližnjem vzhodu, pa so pred zaključkom ali so že zaključeni. Vse to kaže na možnost pozitivnih trendov pri gibanju cene aluminija na borzi. Neznanka ostaja Kitajska, po moji presoji napihnen balon, ki bo moral počiti. Danes njihovo delovanje še nima bistvenega vpliva na panogo, v kateri delujemo, saj so samozadostni, a se v zadnjem obdobju že opaža njihova težnja po uvozu primarnega in odpadnega aluminija. Glede na velikost kitajske proizvodnje in porabe aluminija, ki predstavlja polovico svetovne, pa lahko s svojimi aktivnostmi Kitajci kaj hitro zamajejo svetovno tržišče.

Ne glede na vso navedeno kombinatoriko pa nam v Talumu seveda dvig borzne cene aluminija pride prav. Kratkoročno se nam bo sta učinka dviga borzne cene aluminija in višjih premij, ki smo jih dosegli na trgu, poznala v zadnjem kvartalu letošnjega leta. Prvo polovico leta smo zaključili z negativnim poslovnim izidom v višini 4,9 milijona evrov, kar je bolje kot v istem obdobju lani, ne glede na dejstvo, da je bila borzna cena aluminija v prvi polovici letošnjega leta (povprečno 1750 USD/t) slabša kot v istem obdobju lani (1920 USD/t). To kaže na pomembnost izvajanja prestrukturiranja in stroškovne optimizacije, ki ju moramo z enako oz. še večjo intenzivnostjo nadaljevati tudi v bodoče. Rezultati odvisnih družb so vzpodbudni, saj so vse

družbe, z izjemo Talum Aluminij in Talum Šabac, dosegle pozitivni poslovni izid. Pri navedenih dveh poznamo razloge za takšen rezultat, ki so objektivne narave, ker so povezani z nekonkurenčnim poslovnim okoljem v energijsko intenzivni panogi v Sloveniji in z naravno katastrofo, ki se je zgodila v Srbiji in Bosni. Posamezne družbe v skupini podirajo rekorde pri mesečni proizvodnji ali obsegu prihodkov iz prodaje, določene bistveno povečujejo obseg prihodkov na zunanem trgu. Za vse to ste seveda ključni vsi, ki ustvarjate te rezultate. Vseeno pa je potrebno pri vrednotenju rezultatov na nivoju celotne skupine upoštevati, da je še vedno več kot polovica našega skupnega obsega prodaje odvisna od proizvodnje aluminija v elektrolizi.

Poleg vzpodbudnih rezultatov družb pa je pomembno še dejstvo, da smo uspeli z aktivnostmi v zadnjem letu kupiti električno energijo za proizvodnjo primarnega aluminija v celotni elektrolizi za obdobje 2016 in 2018. Pogoji nakupa so boljši od trenutnih, ker smo izkoristili ugodne razmere na borzi električne energije in nizke borzne cene električne energije. To prinaša za navedeno obdobje po letu 2015 spremenjene okoliščine poslovanja in s tem tudi temelj za nadgradnjo naše strategije in nadaljevanje začrtanega prestrukturiranja.

Za nami je torej zelo aktivno prvo polletje, pred nami zasluženi dopusti. Odpočijmo si in si nabavimo novo energijo za konec poletja in prihajajočo jesen. Zanimiva bo! ▣

Talum med top izvozniki

VIR: ČASNIK FINANCE, 1. 7. 2014

Časnik Finance je objavil lestvico 50 največjih slovenskih izvoznikov v letu 2013. Talum je z 215

milijonov evrov ustvarjenih prihodkov prodaje na tujih trgih na 10. mestu. □

Uvrstitev	Ime družbe	Prodaja na tujih trgih (v EUR)	Delež izvoza v vseh prihodkih (v %)	Medletna rast izvoza (v %)	Medletna rast prodaje (v %)	Medletna rast EBITDA (v %)
1.	Krka	1.060.402.564	95,0	8,74	7,83	25,97
2.	HSE	1.038.414.791	63,4	-11,93	-15,27	58,53
3.	GEN-I	941.312.582	74,0	-21,82	-14,45	14,91
4.	Lek	698.312.425	93,7	13,17	12,86	21,16
5.	Revoz	643.746.405	98,4	-28,14	-28,15	-6,29
6.	Gorenje	588.029.995	88,1	2,47	-1,27	3,84
7.	Cimos	407.702.569	95,8	9,49	10,26	-25,82
8.	Impol	406.339.631	78,5	0,37	0,31	6,85
9.	BSH Hišni aparati	307.971.849	89,5	9,96	9,87	5,20
10.	Talum	215.320.311	71,5	3,99	5,62	142,62

TALUM RONDELICE

Junija rekordna proizvodnja in prodaja rondelic

TOMAŽ GODICELJ
FOTO: SRĐAN MOHORIČ,
TOMAŽ GODICELJ

V odvisni družbi Talum Rondelice smo junija proizvedli rekordno mesečno količino, 2.832 ton rondelic. Dnevna proizvodnja je dosegla nivo 95 ton, kar je tudi največ doslej.

Instalirane proizvodne kapacitete za proizvodnjo rondelic nam omogočajo nadaljnjo rast. V vodstvu odvisne družbe verjamemo, da je na trgu še vedno dovolj priložnosti za povečanje prodaje rondelic, zato si prizadevamo, da te priložnosti čim bolj izkoristimo.

Vsem zaposlenim v odvisni družbi Talum Rondelice čestitam za rekordni dosežek. Hvala tudi sodelavcem v odvisni družbi Talum Livarna, ki nas pri pripravi in dobavah tekočega aluminija v času izvajanja razvojno-investicijskega projekta zelo podpirajo. □

Pričetek remonta linije za ozki trak

Pakirna linija

Novi del hale Talum Rondelice z argonsko postajo

Skladiščenje kupljenega aluminija na novem depozu

Uresničujemo zastavljeno strategijo

Gradimo značaj močnega dobavitelja avtomobilski in strojni industriji ter elektroindustriji. Pomembno je, da so in da bodo naši ulitki za prodajo pri kupcih na prvem tiru, z višjo dodano vrednostjo, saj jih večji del termično in CNC obdelamo, v prodajo pa je vključenih tudi nekaj sklopov.

MIRKO VESELIČ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

42 različnih ulitkov z visoko dodano vrednostjo

Sodobno opremljena livarna

Nekaj spodbudnih informacij iz proizvodne družbe Talum Ulitki d.o.o.

V juniju 2014 smo presegli mesečno realizacijo prodaje 1 mio EUR.

V prvi polovici leta smo presegli:

- zastavljen pozitiven rezultat iz poslovanja,
- načrtovane prihodke iz prodaje za 28 %,
- načrtovano količinsko prodajo za 10 %,
- uvajali smo 9 novih ulitkov v fazi

razvoja in uvdeli 9 novih ulitkov v serijski proizvodnji.

Danes šteje Talum Ulitki 119 delavcev (julija 2013 je bilo zaposlenih 56 delavcev).

V prvi polovici leta smo:

- dosegli 0,54 inovativnega predloga na zaposlenega,
- se usposabljali 45 ur na zaposlenega,
- z dodano vrednostjo zaposlenega (preračunano na letni nivo) presegli 37.000 EUR.

Na dobri poti smo, da dosežemo zastavljeni cilj prodaje – 8,6 mio EUR v letu 2014, in plan prodaje > 13 mio EUR v letu 2015.

Za realizacijo zastavljenih ciljev zahvala vsem zaposlenim v družbi Talum Ulitki, ki so vsak v svoji vlogi prispevali k doseženemu rezultatu.

Več o ulitkih si lahko ogledate na www.talum-castings.si

Zastavljeno strategijo uresničujemo z usposobljenimi in zavzetimi sodelavci

Upam si! »60 idej za 60 let«

Natečaj 2014

Inovativnost postaja ključno gonilo konkurenčnosti podjetij, ki z inovacijami pospešujejo svojo rast, stroškovno učinkovitost, izboljšujejo svoj konkurenčni položaj in poslovno uspešnost. Podjetje, ki na današnjem trgu želi ostati konkurenčno, mora biti inovativno. Inovacije so ključni dejavnik za doseganje trajnih konkurenčnih prednosti in kot take eden ključnih izzivov za podjetja. Tudi v strategiji Taluma smo zapisali, da sta naši pomembni vrednoti ustvarjalnost in podjetnost podjetja kot celote in vsakega posameznika. Najpomembnejši in najučinkovitejši promotor inovativnosti je vodstvo družbe.

NIKA SAJKO

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

V ponedeljek, 30. junija, se je zaključil trimesečni natečaj *Upam si!* »60 idej za 60 let«. Letošnji natečaj je bil posvečen razmisleku o novih tehnologijah, izdelkih, postopkih, metodah, organiziranosti in storitvah s področja aluminijske industrije ter s področja naših storitvenih dejavnosti. Z akcijo *Upam si!* v Talumu dodatno spodbujamo naš sistem inovativnosti, s katerim nagovarjamo vse zaposlene k podajanju inovativnih idej na različnih področjih. Inovativnost v Talumu se izvaja na različnih nivojih, in sicer kot:

- **množična inovativnost zaposlenih**, ki je temelj procesa nenehnih izboljšav;
- **profesionalna inovativnost**, s katero spodbujamo strokovnjake z različnih področij k razvoju novih materialov, proizvodov, tehnologij, programov in dejavnosti;
- **podjetniške ideje**, ki jih posredujejo zaposleni, partnerji, študentje itd. in so lahko izhodišče za razvoj novih programov/dejavnosti v našem podjetju, predvsem pa priložnost za posameznika, da s pomočjo Taluma preveri in tudi realizira svojo podjetniško idejo.

Odziv na natečaj *Upam si!* je bil nadpovprečen, saj smo presegli zastavljeni cilj 60 idej. V nabiralnikih *Upam si!* se je namreč nabralo kar **94 idej**, s čimer smo dokazali, da smo talumovci inovativni in da si upamo.

Po prvem pregledu idej smo ugotovili, da je največ predlogov s področja novih izdelkov. Vse predloge bo podrobneje pregledala Komisija za ocenjevanje predlogov. Člani komisije so Anton Kirbiš, Peter Meglič, Nenad Kardum, Haris Salihagić Hrenko, Janko Gajšt, Marjan Krošl, Borut Kostanjevec in Majda Rola. Vse prispele ideje bodo uvrščene v sistem inovacijskih predlogov. Tisti predlogi, ki jih bo komisija ocenila kot najboljše, bodo tudi podrobneje obravnavani. Nagrade najboljšim bodo podeljene na Dnevu inovativnosti, ki bo septembra letos v restavraciji Pan.

Vodstvo podjetja se najlepše zahvaljuje vsem, ki ste se odzvali na natečaj in oddali svojo idejo. ■

Upam si!

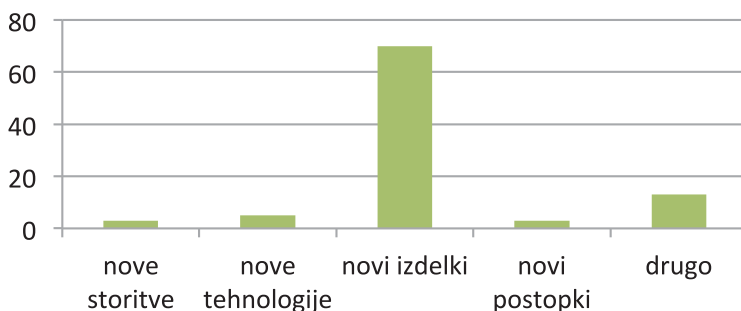
Prestrukturiranje Taluma z inovativnostjo

Z idejami ustvarjamo prihodnost

Nabiralnik za inovativne predloge

Področje predloga

Sprejem na novo zaposlenih sodelavcev

V skupini Talum smo v zadnjih šestih mesecih zaposlili preko 70 novih sodelavcev. Vsi že spoznavajo nove delovne sredine, se navajajo na delo, ki ga bodo opravljali, se seznanjajo s tehnološkimi navodili, opravljajo prva usposabljanja ...

LILIJANA DITRIH

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Pomembno je, da naši novi sodelavci in sodelavke spoznajo svoje delo in svoje ožje sredine, prav tako pa je tudi pomembno, da zvedo več o sami skupini, naši strategiji, ciljih ... Zato smo konec junija pripravili krajše srečanje z njimi. Najprej jim je dobrodošlico zaželel predsednik Uprave, ki jih je seznanil tudi z našo strategijo, vizijo, cilji. Vodja kadrovske službe jim je predstavila možnosti, ki jih imajo na področju izobraževanja, usposabljanja, prav tako pa jih je pozvala, da se aktivno vključijo v dejavnosti za zdrav

življenjski slog, ki so zaposlenim na razpolago. Samo delavec, ki je v dobri psihofizični kondiciji, je lahko uspešen pri svojem delu. Povabila jih je, da se udeležijo našega tradicionalnega dneva za zdravje v septembru. Vodja strateškega razvoja jim je predstavil naše razvojne projekte in naš pristop k inovativnosti ter jih pozval, da tudi sami prispevajo svoje ideje, predloge. Na koncu smo jim predstavili vrednote skupine Talum in jih pozvali, da ob delu skupaj aktivno uresničujemo slogan *Skupaj zmoremo skoraj vse*. ■

Pozdrav novim sodelavcem

TALUM ULITKI

Ljudje so prijazni in odprti

Anne Homburg je petindvajsetletna študentka iz okolice Hannovra. Študira v Nemčiji, v mestu Aachen, in sicer procesni inženiring. Ko se bo vrnila domov, jo čaka še nekaj izpitov in diplomsko delo.

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: SRDAN MOHORIC

Pravi, da jo je Slovenija navdušila: *»Vreme je sicer v teh dneh slabše kot v Nemčiji (smeh), sem pa navdušena nad ljudmi, ki so zelo prijazni in odprti – vedno so ti pripravljene pomagati.«*

V Slovenijo je prišla že v začetku junija in se namestila v študentskem domu v Mariboru. V našem podjetju opravlja študijsko prakso, spoznava novo okolje, način dela in se seznanja s proizvodnim procesom.

To ni njena prva praksa, ki jo opravlja v proizvodnem podjetju. Izkušnje si je nabirala že v dveh

podjetjih v Nemčiji, je pa Talum zanje povsem nova izkušnja, zaradi drugačnega okolja in specifične proizvodnje. V podjetju Talum Ulitki bo do 25. julija, potem se vrača domov, kjer jo čakajo študijske obveznosti.

»Nad Talumom sem zelo navdušena. Omogočili ste mi, da spoznam celoten proizvodni proces, in v katerikoli oddelku pri dem, sem vedno dobro sprejeta. Ljudje si vzamejo čas zame. Zelo sem zadovoljna,« je povedala Anne. ■

Anne Homburg, študentka iz Nemčije

Energetski pregled organizacije

Standard ISO 50001

Mednarodni standard (sistem) ISO 50001 Upravljanje z energijo temelji na znani metodologiji (ang.) PCDA: planiraj – izvedi – preveri – ukrepaj. Prvi korak uvedbe kateregakoli standarda je vedno planiranje aktivnosti za doseganje postavljenih ciljev, ki jih želimo doseči na nekem področju. Pred tem pa je potrebno opraviti temeljit pregled in analizo obstoječega stanja v organizaciji, v kateri želimo uvesti novi standard za sistematično izboljševanje.

MAG. BOŠTJAN KOROŠEČ
FOTO: SRDAN MOHORIC

Ključna aktivnost pred prvim korakom uvedbe sistema Upravljanja z energijo je **energetski pregled**, kar pomeni:

- *analiziranje* pretekle in sedanje rabe energije s pomočjo *meritev* in drugih podatkov,
- *identificiranje* objektov, opreme, sistemov in procesov, ki *pomembno vplivajo na rabo energije*, ter ugotavljanje njihove obstoječe energetske učinkovitosti – podrobno je potrebno poznati karakteristike opreme ter tehnološke in organizacijske procese,
- *identificiranje zaposlenih*, ki s svojimi odločitvami in dejanji

pomembno vplivajo na rabo energije,

- *ocenjevanje* prihodnje rabe energije za vsak energent posebej,
- *identificiranje*, prednostno *razvrščanje* (rangiranje) in *dokumentiranje priložnosti za izboljšanje* energetske učinkovitosti, ki jo je moč doseči tudi z rabo alternativnih virov energije ali izrabo »odpadne« energije iz tehnoloških procesov (izpušni plini in hladilne vode).

Energetski pregled nikakor ni enkratna aktivnost, pač pa ga je potrebno, v skladu z interno metodologijo organizacije, izvajati v rednih časovnih presledkih – tedensko, mesečno, letno ...

Iz zgoraj navedenega lahko hitro ugotovimo, da **v Talumu že vrsto let izvajamo aktivnosti energetskih pregledov**, saj se zavedamo pomembnosti vpliva učinkovite rabe energije na poslovanje podjetja (finančni vidik) ter vpliva, ki ga ima raba energije na okolje (vidik okoljske odgovornosti).

V Talumu na mesečnem in letnem nivoju spremljamo rabo in stroške električne energije, zemeljskega plina, komprimiranega zraka, toplotne energije, vode zaprtih hladilnih sistemov, surove in pitne vode. Količine posameznih

energentov in njihovi stroški, ki so na osnovi meritev razdeljeni po proizvodnih in organizacijskih procesih, so vhodni podatek za spremljanje in izboljševanje energetske in stroškovne učinkovitosti posameznih hčerinskih podjetij in skupine Talum kot celote.

Podatke o rabi energije uporabljamo tudi za primerjave svojih tehnoloških procesov z najboljšimi podobnimi procesi v celotni panogi, kar nam daje izhodišča za investicijske smernice in organizacijske ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti. Doslej izvedeni ukrepi **nas zadnja leta po energetski učinkovitosti uvrščajo v sam svetovni vrh**, za kar gre zahvala vsem zaposlenim, saj vsi s svojim ravnanjem vplivamo na končno rabo energije v podjetju. Opravljanje energetskih pregledov je bila osnova za oblikovanje strategije upravljanja z energijo v okviru energetskega monitoringa (menedžmenta) Taluma, ki je že v sklepni fazi uvajanja in prinaša nekaj izjemno pomembnih novosti in koristi za dodatno izboljšanje energetske učinkovitosti skupine Talum. Podrobneje bo energetski monitoring predstavljen v prihodnjih številkah Aluminija. □

Merjenje električne energije

Zunanja presoja sistemov

Ravnanje z okoljem ter varnost in zdravje pri delu

**AVTOR: DR. MARKO HOMŠAK,
IZTOK TRAFELA**
FOTO: SRDAN MOHORIC

Trinajst let je že minilo, odkar smo v družbi Talum uvedli standarda za ravnanje z okoljem ISO 14001 ter za varnost in zdravje pri delu OHSAS 18001. V dneh 19. in 20. junija je BVC (Bureau Veritas Certification) opravil kontrolno presojo obeh sistemov. Zunanja presoja sistema za ravnanje z okoljem ISO 14001 ter sistema za varnost in zdravje pri delu OHSAS 18001 namreč poteka enkrat letno, glavna presoja pa se izvede vsaka tri leta. Tokrat so sistema za ravnanje z okoljem ISO 14001 ter za varnost in zdravje pri delu OHSAS 18001 dva dni presojali štiri presojevalci. Pregledali so obvladovanje zahtev standarda in skladnost z njimi, pri čemer so zapisali predloge za izboljšave obeh sistemov.

Pred zunanjo presojo je bil junija opravljen tudi vodstveni pregled obeh sistemov v družbah in določenih službah. V skladu z zahtevami obeh standardov so bila na vodstvenem pregledu pregledana naslednja obvezna področja sistemov:

- realizacija programa za ravnanje z okoljem ter varnost in zdravje pri delu št. 11/13 in obravnava

osnov za okvirne in izvedbene cilje za novi program za obdobje od 2013 do 2015;

- neskladnosti in priporočila z notranjih presoj ter korektivni in preventivni ukrepi, njihova učinkovitost in ocena izpolnjevanja zakonskih zahtev;
- informacije, ki so jih poslale zunanje zainteresirane stranke;
- obvladovanje delovanja druž-

Dr. Marko Homšak

- be/službe na področju ravnanja z okoljem ter varnosti in zdravja pri delu s pregledom zapisov o izrednih in incidentnih dogodkih;
- realizacija ukrepov s predhodnega vodstvenega pregleda;
- druge morebitne spremenjene okoliščine in možne nadaljnje izboljšave.

Na osnovi izvedenega vodstvene-

ga pregleda in izvedene presoje BVC lahko podamo skupno oceno, da sistema za ravnanje z okoljem ter za varnost in zdravje pri delu delujeta v skladu z zastavljenimi cilji in programi ter ju lahko opredelimo kot učinkovita. Tudi izvedena zunanja presoja je potrdila, da sistema uspešno vodimo in ju dobro vzdržujemo. ▣

TALUM IZPARILNIKI

Intersolar 2014 v Münchnu

Družba Talum Izparilniki d. o. o. je na sejmu predstavljala dva izdelka s področja solarne tehnologije, narejena po postopku roll-bond. Malokdo je vedel, da je bil najnovejši sončni kolektor Vitosol 200-T SPL, predstavljen na razstavnem prostoru, na katerem je podjetje Viessmann razstavljalo

svoje tehnološke dosežke, narejen s pomočjo Talumove tehnologije roll-bond. Gre za sončni kolektor, namenjen velikim solar-nim poljem, na katerih se pridobivata energija za ogrevanje in hlajenje celotnih naselij, industrijska toplota itd. Podjetje Viessmann je prišlo do solarne techno-

V začetku junija je v Münchnu potekal tradicionalni sejem solarne tehnike Intersolar, v okviru katerega je bil organiziran tudi sejem o shranjevanju električne energije (EES – electric energy storage). Letošnja novost je bila združitev sejma Intersolar s sejmoma Automatica in Maintain. Optimizacija stroškov očitno ni obšla niti sejemске dejavnosti.

MAG. GORAN POPOVIĆ
FOTO: ARHIV

Dejan Ploj in Goran Popović na sejmju v Münchnu

logije tipa »heat pipe«, izdelane s pomočjo Talumove tehnologije roll-bond, z nakupom pri podjetju SAED, mladem start-upu, ki je zašlo v finančne težave. Podjetje Viessmann je tehnologijo že začelo tržiti, zanjo pa je na konferenci v Bad Staffelsteinu prejelo 1. nagrado za inovacijo.

Ob tem je treba omeniti, da se ravno v tem času končuje gradnja prvih dveh komercialnih postrojenj pod Viessmannovo blagovno znamko. V zadnji številki Aluminija smo že omenili, da v Franciji gradijo solarno parkirišče, ki bo naselju Balma pri Toulousu zagotavljajo solarno gretje v kombinaciji z biomaso. Bolj ponosni smo na drugi projekt, ki se gradi v Sloveniji, na Inštitutu Jožef Stefan v Ljubljani. Več o projektu bomo povedali po odprtju solarne toplarne, ki se pričakuje naslednji mesec.

Drugi izdelek, ki je vseboval Talumove toplotne izmenjevalnike, narejene po tehnologiji roll-bond, je predstavljalo podjetje Ensol iz Poljske. Gre za večjega proizvajalca solarnih kolektorjev, ki je v svoj prodajni asortima

vključil tudi hibridne fotovoltaične panele (PVT). Sam PVT je izdelan iz klasičnega PV-panela, temu pa smo na hrbtno stran nalepili hladilnik roll-bond. S tem smo dosegli, da panel proizvaja od 10 do 30 odstotkov več električne energije, pri čemer proizvedemo tudi nizkotemperaturno toploto (do 35 °C). Če to toploto uporabimo v kombinaciji s toplotno črpalko, posledično dvignemo grelni število COP z nivojev 3–5 na nivoja 9–10. Grelni število COP = 10 pomeni, da za vloženo 1 kWh električne energije pridobimo 10 kWh termične energije. Ker PVT predstavlja tržno nišo in je primeren za hišne napeljave, opažamo povečano število ponudnikov takšnih panelov glede na preteklo leto. Poslovni modeli, po katerih so se postavljala velika polja PV, v Evropi niso več v načrtu. Solarna industrija inovira in išče rešitve, usmerjene v samozadostnost oskrbe in nižanje cen, cilj česar je biti konkurenčen tudi tedaj, ko bodo subvencije popolnoma ukinjene. Da, inovacije so definitivno prava pot! □

TALUM LIVARNA

Alu možic naključje ali ...?

TOMAŽ PRIMUŽIČ
FOTO: TOMAŽ PRIMUŽIČ

V livarni gnetnih zlitin je zaposleni Tomaž Primužič opazil nenavadno miniaturno skulpturo iz aluminija, ki je čudežno nastala ob prekinitvi litja na livnem stroju za litje po sistemu HotTop.

Tomaž Premužič: »Človek se ob takem pojavu zamisli in začuti povezanost med človekom in aluminijem, ki smo mu zvesti že 60 let.«

TALUM ALUMINIJ

Kako izgleda zapuščeno mravljišče?

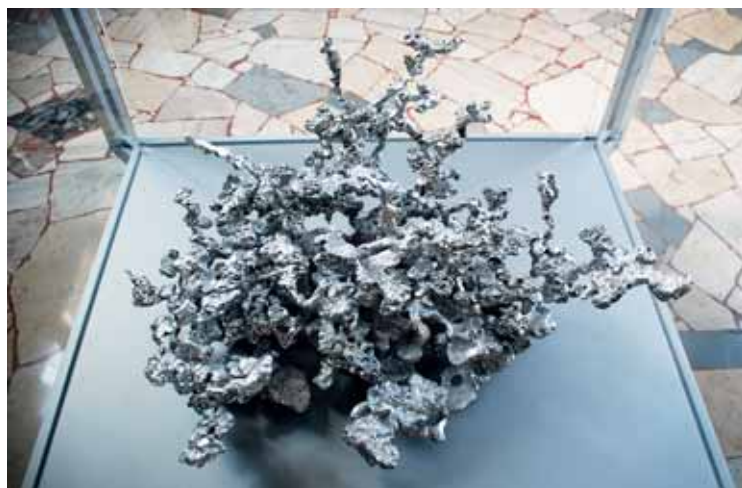
ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Domislica ni nova. Radovednost, kako izgleda zapuščeno mravljišče, je gnala upokojenega ameriškega profesorja entomologije Walterja Tschinkla, da je v zapuščena bivališča mravelj pričel vlivati mavec, kasneje pa cink in aluminij.

Podobnega podviga so se lotili tudi sodelavci v podjetju Talum Aluminij d.o.o. Skozi vhod zapuščenega mravljišča so vlili sta-

ljeno kovino, ko se je ta strdila, pa so kot paleontologi celotno mravljišče izkopalili in pazljivo odstranili zemljo. Aluminijasti odlitek mravljišča je na ogled v stekleni vitrini v razstavnem prostoru Upravne stavbe Taluma.

Postopek vlivanja aluminija v mravljišče si lahko ogledate na spletni strani: www.liveleak.com/view?i=9c4_1386672510 □

Talum in Tiko Pro

Predstavitev modre prakse učinkovite rabe energije

V Talumu je v začetku julija potekala delavnica modrih praks v podjetjih na področju učinkovite rabe energije. Udeležili so se je strokovni sodelavci s področja rabe energije, ponudniki opreme za zmanjšanje energijske porabe in podjetja, ki dolgoročno vlagajo v energetske učinkovitost. Talum je tako izkoristil priložnost, da se strokovni javnosti predstavi kot pomemben člen v lokalni skupnosti in celotnem slovenskem gospodarstvu. Izpostavili smo energetske učinkovite proizvodnje aluminija, skrb za ohranjanje okolja, dosežke na področju obnovljivih virov in izrabe odpadne toplote, predvsem pa svoje izkušnje in rezultate v zadnjih projektih učinkovite rabe energije.

**MAG. BLAŽ TROPENAUER
MARTINA ANDERLIČ, STROKOVNA
SODELAVKA V TIKO PRO D.O.O.**

FOTO: BLAŽ TROPENAUER,
MARTINA ANDERLIČ

Sodelavci Taluma in podjetja TIKO PRO med izmenjavo izkušenj

Podjetje TIKO PRO d.o.o. že drugo leto zapored pripravlja brezplačne delavnice in ogled modrih praks podjetij, ki dolgoročno vlagajo v energetske učinkovitost. Udeležencem ponujajo interaktivno povezovanje in spoznavanje ter jih popeljejo skozi svet energetske učinkovitosti in

uporabe obnovljivih virov energije. Svojo tretjo delavnico in ogled modre prakse v letu 2014 so organizirali v podjetju TALUM d.d. Kidričevo. Pred tem so si ogledali modre prakse v podjetjih IMP Armature in ETI Izlake. Moto v podjetju TIKO PRO d.o.o. je »Razmisli! Naredi! Učinkovito!«

Blaž Tropenauer, udeleženec delavnice

To pomeni, da moraš, preden se česar koli lotiš, razmisliti o najboljših možnostih, se povezovati in iskati najboljše možne rešitev.

»Razmisli« – delavnica

V delavnici je svoje bogate izkušnje o črpanju nepovratnih sredstev v Sloveniji in iz Evropske unije delila Kristina Kočet Hudrap, direktorica in ustanoviteljica podjetja TIKO PRO. Mlada podjetnica leta 2013 je okrog 30 udeležencev delavnice seznanila o nepovratnih sredstvih, kako jih podjetja lahko pridobijo in kakšni so načrti za programsko obdobje 2014–2020.

Predstavniki podjetja TALUM d.d. Kidričevo, Janko Gajšt, Milan Žumbar in Blaž Tropenauer, so udeležence seznanili o delovanju podjetja, učinkoviti rabi energije in rabi obnovljivih virov energije v podjetju.

Milan Žumbar je predstavil zadnja projekta, prijavljena na razpis GEN-i, s katerima želimo zmanjšati porabo energije. Prenova kompresorske postaje bi po študiji prihranila do 25 % energije. Projekt izgradnje sistema za koriščenje odpadne toplote pa nakazuje izjemen prihranek pri stroških ogrevanja, in sicer v vrednosti 100.000 evrov letno.

Janko Gajšt je izpostavil zunanjo in notranjo razsvetlavo v podjetju. Leta 2008 je zunanja poraba znašala 580, notranja pa 4.400 mWh. Letni strošek je bil nekaj manj kot 300.000 evrov. Da bi ga zmanjšali, smo se odločili za zamenjavo razsvetljave v določenih proizvodnih prostorih, zmanjšanje porabe električne energije za razsvetlavo pa je tudi naš dolgoročni cilj.

Zamenjavo razsvetljave smo izvedli v objektu Rondelice. Kvaliteto svetilk smo testirali v Elektrovzdrževanju. Talum Servis in inženiring je po dogovoru z družbo Talum Rondelice izvedel tudi celotno zamenjavo oz. montažo razsvetljave. Letno dosega mo 56-odstoten prihranek oz. prihranimo kar 394.466 kWh in 28.162 evrov skupnih stroškov, povezanih z razsvetlavo. Doba vračanja investicije znaša dve leti. Pripravljamo se tudi na menjavo razsvetljave v drugih proizvodnih obratih, predvsem v obratu Talum Aluminij, v katerem je ta najbolj zastarela in potratna.

»Naredi« – ogled modre prakse

Po končani delavnici je sledil ogled razsvetljave v proizvodnih prostorih Rondelice. Predstavniki podjetja Talum d.d. so udeležence popeljali skozi proizvodne prostore, sodelavci iz družbe Talum Rondelice pa so predstavili proizvodni proces.

»Učinkovito« – pridobitve

Udeleženci delavnice smo pridobili koristne informacije o aktualnih razpisih na področju pridobivanja nepovratnih in povratnih sredstev za različne energetske učinkovite investicije. Podjetja TIKO PRO, TALUM in EKOMOND smo udeležencem ponudila ideje in izhodišča za nadaljnje korake k energetske učinkovitosti. Udeleženci so se medsebojno povezovali, si izmenjavali zamisli, idejne projekte in konkretne izkušnje. Želimo, da bi čim več zastavljenih projektov tudi izpeljali ter tako prispevali k čim manj onesnaženemu okolju in k zmanjševanju stroškov posameznih podjetij. □

Udeleženci delavnice Modra praksa učinkovite rabe energije

Rad spoznavam ljudi

ANDREJ BRUMEN

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Moj delovni dan je običajno zelo pester. Zaposlen sem v komercialni podjetja Talum Servis in inženiring d.o.o., kjer opravljam prodajno-marketingne aktivnosti, povezane s storitvami. Zadolžen sem tudi za nabavo ognjeodpornih materialov za obnovo peči in pomožnega materiala, ki ga v svojem proizvodnem procesu uporabljata družbi Talum Ulitki in Talum Livarna. Ob rednih zadolžitvah se pojavljajo tudi dodatna opravila, povezana z različnimi področji.

Zjutraj si privoščim kavo in vmes preberem elektronsko pošto, da se seznanim s sprotno problematiko in zadolžitvami. Nato se lotim odgovarjanja na elektronsko pošto.

Običajno zjutraj pošljem povpraševanja po materialu, ki je bil naročen po internih nalogih. Ponudbe, kot odgovor na naročila, dobim sredi dneva in se tako lahko še pogajam o ceni. Ko dosežem zadovoljivo ceno, dobaviteljem pošljem končna naročila. Usmeritev našega podjetja je, da bi pridobili čim več dela pri kupcih zunaj skupine Talum. V ta namen si iz različnih virov poskušam pridobiti naslove potencialnih kupcev, ki bi potrebovali naše storitve. S sodelavcem Borutom pripravljava kataloge storitev, za ciljne skupine kupcev pa kratke predstavitevne letake. Ko se uspešno dogovoriti za predstavitevni sestanek, opravim obisk skupaj z vodjem enega od organizacijskih enot podjetja Servis in inženiring. S tem zagotovim, da je predstavitev tudi tehnično dobro podprta. Naše stranke pogosto povabimo tudi v »fabriko«, da si lahko v živo ogledajo dejavnost podjetja, strojni park in zaznajo, kje so možnosti za sodelovanje z nami. Ko imajo kupci konkreten projekt, jih obiščemo s strokovnjakom za področje, na katerega se projekt

nanaša, in s sodelavcem iz OE Inženiring. Pri nas namreč projekte, ki jih pridobimo, večinoma vodimo preko vodij projektov iz OE Inženiring. Osebnostno menim, da sta skupinsko delo in dobri odnosi s sodelavci zelo pomembna dejavnika, ki zagotavljata dobro izvedbo storitev.

S kupci naših storitev sodelujem ves čas, od naročila do izvedbe storitve. Po izvedbi storitve jih pokličem, da ugotovim, ali so zadovoljni z našimi storitvami, in nas priporočim tudi za nadaljnje sodelovanje. Morebitne pripombe nam služijo kot smernice, kje se moramo v bodoče še izboljšati. Za nas so zelo pomembni zadovoljni kupci, ki se vračajo in širijo dober glas.

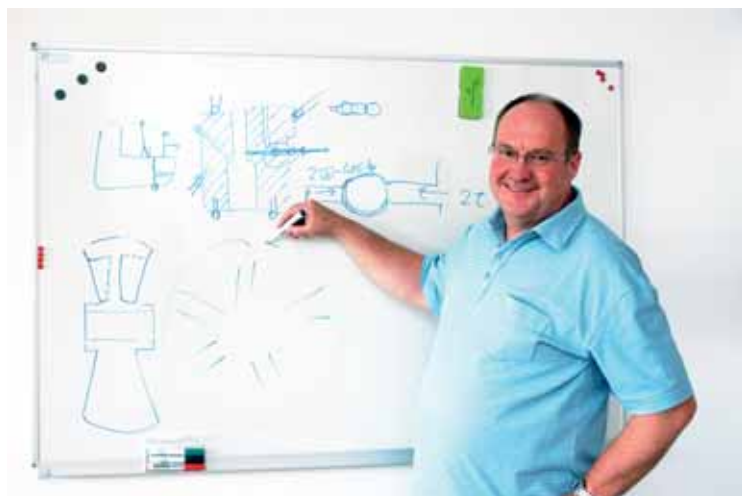
Zelo se veselim tudi malice in dopoldanske kave, kjer se srečujemo z različnimi sodelavci ter si izmenjamo pomembne informacije in ideje.

Občasno grem v proizvodnjo s fotoaparatom in si tako sproti delam arhiv fotografij naših izdelkov in storitev. S sodelavci z raznih področij sem dogovorjen, da me tudi oni pokličejo za fotografiranje, preden izdelke pošljemo kupcem.

Sodelujem tudi pri projektu EXAL, ki se izvaja v Argentini. Okoli 13. ure vklopim Skype in opravim pogovor s sodelavci, ki delajo na zagonu tovarne v Puerto Madrynu. Zaradi časovne razlike se včasih slišimo, tudi ko sem že doma.

Poklic, ki ga opravljam, mi omogoča, da preko dela spoznavam ljudi iz različnih držav, njihove navade, običaje, posebnosti. To me izjemno veseli.

Ko je delovni dan zaključen, sem vesel, če vem, da mi je uspelo realizirati večino zadolžitvev, ki sem si jih zadal. Rad imam izzive, zato si ne znam predstavljati zaposlitve, ki bi bila suhoparna in rutinska. ■

Andrej Brumen

Orkester je **velika** glasbena družina

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Tom Hajšek – dirigent Pihalnega orkestra Kidričevo

Tokrat smo prosili za intervju glasbenika Toma Hajška, ki je pred kratkim prevzel vodenje Pihalnega orkestra Kidričevo. Za Toma je bila naloga dirigenta izziv, ki ga je z velikim veseljem sprejel, saj je bil vrsto let tudi sam uspešen glasbenik v orkestru in pozna energijo ter klimo, ki ga prežema. Kot učitelj klavirja je zaposlen na Glasbeni šoli Karol Pahor Ptuj, na svoji glasbeni poti, ki ji je predan že od otroštva, pa je prejel več prvih nagrad. Pravi, da je zelo ponosen na svoj orkester, saj se zaveda, da so sposobni dosegati visok glasbeni nivo in se odrekati za doseg zastavljenih ciljev.

Popelji nas skozi svoje odraščanje.

Odraščal sem na Zgornji Hajdini, kjer sem obiskoval tudi osnovno šolo. Glasbeno pot sem začel na Glasbeni šoli Karol Pahor Ptuj pod mentorstvom Tanje Kozar Stošič. Po končani nižji glasbeni šoli sem šolanje nadaljeval na Srednji glasbeni in baletni šoli Maribor pri profesorju Narcisu Grabarju. Leta 2006 sem z odliko končal študij klavirja na Akademiji za glasbo v Ljubljani pri profesorju Jakši Zlatarju.

Od kot izvira ta tvoja ljubezen do glasbe?

Odkar pomnim, je bil pri naši hiši klavir, zato je bilo pričakovano, da se bom tudi sam zapisal glasbi. O drugi poklicni poti sploh nisem razmišljal.

Kako se spominjaš svojega prvega srečanja s Pihalnim orkestrom Kidričevo?

Brat je klarinetist in je že od svoje zgodnje mladosti igral v orkestru. Ko sem ga opazoval, kako uživa – na vajah, koncertih, predvsem pa na večdnevnikih gostovanjih – sem se odločil, da mu sledim. Vpisal sem se na pozavno pri profesorju Marjanu Rusu, ki je tudi sam član našega orkestra, in tako postal član tega sestava.

Kdaj si pričel igrati v Pihalnem orkestru Kidričevo?

Na začetku glasbene gimnazije sem postal član tega pihalnega orkestra. Spomnim se, da sem se

ob dnevih, ko sem imel uro pozavne, z mopedom vozil na Ptuj. V eni roki pozavna, druga roka na ročici za plin ... O zaviranju pa kdaj drugič (smeh).

V tem obdobju je bil dirigent Pihalnega orkestra Kidričevo Stefan Garkov. Kako ste takrat mladi gledali nanj?

Stefan je odlični dirigent. Pri njem sem cenil prav to, da se nikoli ne zadovolji s povprečnim nivojem glasbene izvedbe. Od nas je vedno zahteval popolnost, čeprav smo bili ljubiteljski orkester. Stefanu gredo zasluge, da je orkester danes na tako visokem glasbenem nivoju.

Kakšna je bila tvoja vloga v Pihalnem orkestru Kidričevo, preden si prevzel vlogo dirigenta orkestra?

V Pihalnem orkestru Kidričevo sem igral pozavno, če so potrebovali pianista, tudi klavir. V spominu mi bodo ostala razna gostovanja. Takrat je bil orkester po več dni skupaj kot velika družina. Skupaj smo dihali in igrali. To nas je zelo povežalo, kar se je poznalo tudi po posebni energiji. Hvaležni smo podjetju TALUM Kidričevo, da nas pri tovrstnih aktivnostih podpira.

Kateri dejavniki odločajo o uspešnosti orkestra?

Prvi pogoj, ki odloča o uspešnosti orkestra, je zasedba, ki je sposobna dosegati določen glasbeni nivo in se je pripravljena odrekati in posvetiti temu velik del svojega prostega časa – naša zasedba to

nedvomno je. Potrebna pa je tudi medsebojna povezanost članov orkestra, ne glede na medgeneracijske razlike. Orkester ni nič drugega kot ena velika (glasbena) družina.

Kako je bila sprejeta odločitev, da prevzameš dirigiranje orkestra?

Zadnja leta sem vodil sekcijske vaje orkestra. Ob odhodu Stefana Garkova z dirigentskega mesta se mi je ponudila možnost, da prevzamem vodenje orkestra. Jaz sem se sicer zelo dobro počutil med svojimi »štim kolegi«, a sem izziv kljub temu sprejel. Preprosto sem si rekel: »Zakaj pa ne?!«

In prvi nastop v vlogi dirigenta?

Prvi nastop v vlogi dirigenta se je zgodil na srečanju pihalnih orkestron na Polskavi. Moram priznati, da sem imel nekaj dni pred nastopom kar precej treme in sem svojo pozornost usmerjal k uspešnosti izvedbe nastopa. Na samem dogodku pa so stvari stekle tako, kot je potrebno.

Kako bi opisal orkester, ki ga vodiš?

Močni atributi orkestra – kot sem že pojasnil – so visok glasbeni nivo, odlični medsebojni odnosi članov orkestra in podpora podjetja Talum Kidričevo. Šibka točka pa je pomanjkanje glasbenikov, predvsem na posameznih instrumentih. Sicer smo letos precej »ojačali« nizka trobila in tolkala. Problem pa ostajajo inštrumenti oboja, rog ... Tudi naš edini tubist, ki sicer z odliko opravlja svoje

društvene naloge, bi se verjetno razveselil kakšne družbe.

Na poletnem koncertu v restavraciji Pan ste navdušili z modernimi »komadi«. Kdo skrbi za pripravo glasbenega repertoarja, ki ga igrate?

Kot umetniški vodja imam tukaj posebno vlogo. Čeprav veliko govorimo o željah in možnostih repertoarja, sta končni izbor in sestava programa moja naloga. Čeprav moram priznati, da je ta del v celoti opravila moja žena, ki kot pevka večkrat sodeluje z našim orkestrom in tudi dobro pozna njegovo jedro. Glede tovrstnih zadev ji lahko popolnoma zaupam, saj se določene ideje še meni zdijo včasih neizvedljive ali nesmiselne, na koncu pa se izkažejo za zelo učinkovite.

Kakšni so tvoji osebni cilji za prihodnost?

V prihodnosti si resnično želim, da uspem čim bolj približati lepoto glasbenega sveta mladim. To dosegam z učenjem na glasbeni šoli, kjer sem tudi zaposlen. V prihodnosti želim izobraževati in delovati v različnih in raznolikih glasbenih projektih.

Kaj pa cilji, povezani s Pihalnim orkestrom Kidričevo?

V letošnjem letu pripravljamo tradicionalni božični koncert. Pred tem pa gremo »napolnit baterije« in vzdrževati že tako odlične odnose na Slovensko primorje. Verjamem, da se bo obrestovalo. ▣

Miniature

Hobi za tiste s stabilnimi rokami in z veliko potrpežljivosti

Janez Čeh

Pravijo, da je izdelava miniaturnih oziroma modelarstvo prijeten hobi, za tiste s stabilnimi rokami in z veliko potrpežljivosti. Janez Čeh, zaposlen v podjetju Talum Aluminij d.o.o., je vedno rad ustvarjal z rokami. Navsezadnje to od njega zahteva tudi poklic. Pa vendar. Pred leti je razmišljal, kaj podariti prijatelju, ki se je srečal z Abrahamom, da bi mu ostalo v trajnem spominu, po drugi strani pa je želel podariti tudi del sebe, svoje izvirnosti. Tako se je porodila zamisel o izdelavi miniaturnih oziroma modelov. Od takrat naprej je pod njegovimi rokami nastalo kar nekaj miniaturnih. Zadnje, ki jo je izdelal, si lahko ogledate v predstavitveni vitrini, ki smo jo postavili v razstavnem prostoru Upravne stavbe Taluma. Gre za miniaturo anode, ki v zrcalni podobi daje občutek svoje neskončnosti.

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ
ALEKSANDRA JELUŠIČ

Janez Čeh je po izobrazbi ključavničar. V podjetju Talum se je zaposlil davnega leta 1986 in od takrat ves čas dela v vzdrževanju – sprva kot varilec, nato kot ključavničar. Leta 1989 se je zaposlil v delovni enoti anode, ki danes spada v podjetje Talum Aluminij d.o.o. »Delo ključavničarja na delovnem mestu vzdrževanja je popraviljanje napak in okvar na strojih, ki so potrebni za nemoteno proizvodnjo anod in

aluminija. V delovnem kolektivu smo zaposleni trije, pravkar pa se nam je pridružil novi sodelavec. Glede na obseg dela in število zaposlenih imamo vsak dan kar veliko popravil, ki zahtevajo tudi veliko improvizacije, ročne spretnosti, iznajdljivost, znanje in izkušnje,« je predstavil svoje delo Janez.

Tehnološki razvoj gre naprej v neusmiljenem tempu, zato so tudi vzdrževalci vedno znova postavljeni pred nove izzive.

Janez Čeh ima zraven službe še svoj poseben hobi, pri katerem pridejo do izraza njegove ročne spretnosti. Priložnostno namreč izdeluje miniaturne oziroma modele, ki so pomanjšane oblike strojev, predmetov in drugega. O

da bo za svoj odhod dobil »mijaka«, da se bo lahko prevažal, tudi ko bo v pokoju. Obljubo sem izpolnil, res je dobil prav to vozilo, le da pomanjšano obliko. Na ta račun je bilo veliko smeha. Za sodelavca ključavničarja pa sem izdelal miniaturne orodja, da ga bodo večno spominjale na njegovo delo, ki ga je z veseljem opravljal.»

Pred nekaj meseci smo v Upravni stavbi postavili steklene vitrine in s tem omogočili družbam Taluma, da predstavijo svojo dejavnost. Podjetje Talum Aluminij d.o.o. svojo dejavnost težko predstavi v stekleni vitrini, saj je aluminij, ki ga proizvajajo, specifičen material. Belili so si glave, kaj v vitrini razstaviti, da bo reprezentativno in bo

Janez Čeh

svojem hobiju je dejal: »Miniature izdelujem že dlje časa. Če ima kdo Abrahama, odhaja v pokoj ali ob kakšni drugi posebni priložnosti, prijateljem rad izdelam miniaturo, ki jo lahko postavijo na polico. Spominjam se, da sem sodelavcu, ki se je upokojil, izdelal miniaturo »mijaka« – tako pogovorno rečemo električnemu vozičku za prevoz, ki ga uporabljamo v proizvodnji. Sodelavec se je namreč ves čas prevažal s tem vozilom in večkrat sem ga dražil,

na izviren način predstavljalo njihovo dejavnost. Ker je njihov zaposleni Janez Čeh ob neki priložnosti že izdelal miniaturo anode, so se strinjali, da podobno miniaturo izdelata tudi za predstavitveno vitrino podjetja. Janez Čeh se je nemudoma lotil dela.

»Pri izdelavi miniaturnih je pomembno, da imaš, preden se lotiš dela, v glavi že izdelano okvirno podobo tega, kar boš oblikoval. Zadeve ti morajo biti jasne. Imeti pa moraš tudi veliko ročnih spretno-

»Pri izdelavi miniaturnih je pomembno, da imaš, preden se lotiš dela, v glavi že izdelano okvirno podobo tega, kar boš oblikoval. Zadeve ti morajo biti jasne. Imeti pa moraš tudi veliko ročnih spretnosti, biti moraš natančen in potrpežljiv.«

sti, biti moraš natančen in potrpežljiv,« je razložil Janez.

Ko je bila miniatura anode končana, so jo s sodelavci namestili v vitrino, okoli nje pa so postavili ogledala. Obiskovalci si miniaturo anode lahko ogledajo kot zrcalno sliko v ogledalu in tako dobijo občutek njene neskončnosti.

Janez Čeh za izdelavo miniature ne uporablja kalupov, temveč vse detajle izdelava ročno. Pravi, da modela nikoli ne izdelava naenkrat, temveč ga izdeluje postopoma. Če bi ga izdelal na mah, bi zanj morda potreboval kakšna dva dni. Ker pa delo večkrat odloži in se ga kasneje spet loti, lahko izdelava miniatures traja dlje časa.

Ponosen je tudi na delo, ki so ga pozimi opravili s sokrajanji. »V februarju je bila močna zima. Cesta na Grajenščaku je bila zasnežena, zato smo se krajanji odločili, da odstranimo sneg s cestišča. Med delom smo se zastrmeli v križ, ki stoji tik ob cesti. Les je bil že precej dotrajan in grozilo mu je, da počasi propade. Kar na hitro smo se dogovorili, da ga bomo obnovili in mu vrnilo sijaj. Tako smo izdelali novo streho in jo obrobili z bakrom. Sam sem izdelal bakrene rože, ki krasijo podobo. Vse ročno. Z obnovo smo bili zelo zadovoljni.«

Miniaturo električnega vozička

Miniaturo anodnega bloka

INOVATIVNOST ZAPOSLENIH

Inovativnost v prvem polletju

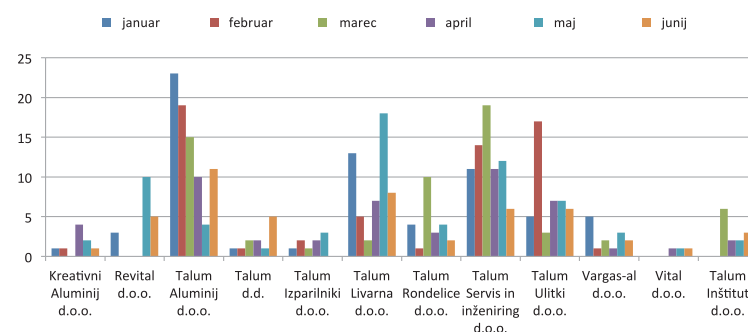
NIKA SAJKO

V Strateškem razvoju smo pripravili pregled števila inovacijskih predlogov, ki smo jih v skupini Talum podali od januarja do junija 2014. V tem obdobju smo zabeležili kar 356 predlogov, od tega 314 koristnih predlogov, 4 izboljšave in 11 podjetniških idej. 27 predlogov je bilo zavrnjenih. □

Skupno število podanih predlogov v skupini Talum po mesecih:

januar	67
februar	61
marec	60
april	50
maj	67
junij	51
Skupaj	356

Število podanih inovacijskih predlogov po mesecih za posamezno podjetje:

Doživljajski park

Verjetno ste na poti v službo pred restavracijo Pan že opazili novost – doživljajski park, ki ga je naredilo podjetje Kreativni aluminij. Idejni oblikovalski osnutek celotne postavitve je delo Davida Rožmarina (našega nekdanjega štipendista, ki je pred kratkim postal tudi naš novi sodelavec), sodelavec Peter Kropec pa je aktivno sodeloval pri zasnovi in izvedbi. Postavili smo mu nekaj vprašanj.

NIKA SAJKO

FOTO: SRDAN MOHORIČ, ARHIV

Ob pregledu tvojih inovacijskih predlogov ugotavljam, da si izjemno kreativen in inovativen. Kje črpaš ideje za igrala?

To je vprašanje, ki mi ga je postavilo že kar nekaj ljudi. Naj omenim, da sem se do prihoda v družbo Kreativni aluminij ukvarjal z razvojem vsega drugega, samo z igrali ne.

Za pravega inovatorja je pravzaprav vseeno, z razvojem česa se ukvarja oziroma na katerem področju dela. Pomembno je, da si upa sprejeti izziv, ki zatem sproži cel miselni proces, od viharjenja možganov prek idejnega koncepta do prototipov. Če so prisotni še splošna razgledanost, znanje in izkušnje s čim več različnih področij, se ideje porajajo kar same.

Seveda je pri razvoju vsakega igrala treba veliko dela vložiti v raziskave trga, proučevanje konkurence in poznavanje varnostnih zahtev. V naši družbi se trudimo, da bi izdelali čim bolj unikatna igrala in urbano opremo iz aluminija, ki ima zelo specifične lastnosti in zaradi katerih moramo večkrat razvijati popolnoma nove rešitve.

Kako testiraš svojo idejo, da ugotoviš, ali bo igralo za otroke zanimivo?

Ideja se da testirati na različne načine, od prikaza slikovnega materiala in 3D-animacij do anketairanja, vendar je končni rezultat

odvisen od dejansko postavljene prototipa, ki ga nekaj časa uporabljajo otroci. Toda vedeti je treba, da o nakupu igral v urbanih okoljih ne odločajo otroci, ampak investitorji. Morda je tu naša konkurenčna prednost, saj so naša igrala sestavljena iz sestavljivih delov, te pa lahko večkrat uporabimo in vgradimo na različne načine. Če neko igralo otrokom ne bo všeč, ga bomo razstavili in iz obstoječih delov sestavili novo. Pred restavracijo Pan imamo tako odličen testni poligon, ki je za vse razvijalce nujen.

Pred restavracijo Pan je postavljen doživljajski park. Kaj od tam postavljenega je tvoje delo?

Naj omenim, da sem se v času, ko so nastajala igrala za Pan, ukvarjal z idejno zasnovo in umestitvijo igral v prostor za zavod Marianum v Veržeu, kjer so že nameščene njihove »zemljanke«. Za ta projekt so bila razvita unikatna igrala in urbana oprema: gugalnice, klopi in paviljoni.

Pred Panom smo od vsega tega za zdaj uporabili gugalnico. Dizajn za druga igrala je prispeval David Rožmarin, tehnične rešitve, kot so vpetja visečih in pregibnih elementov, prečk in vzmeti, pa sem predlagal kot inovacijske predloge, ker je možnosti njihove uporabe veliko. Vsa igrala pred Panom so prototipi, ki jih bo treba še naprej razvijati in izpopolnjevati, hkrati pa razvijati nova, še

atraktivnejša in uporabna igrala bodisi za razvijanje motorike bodisi za igro.

Glede na to, da se Kreativni aluminij ukvarja s precej drugačnimi izdelki kot preostali Talum, je verjetno tudi način dela precej drugačen. Kaj ti je pri delu všeč in kaj te moti?

Všeč mi je, da se pri svojem delu nenehno srečujem z novimi izzivi in spoznanji z različnih področij, od tehnike, ekonomije, organizacije pa vse do projektiranja, 3D-

modeliranja in dizajna. Pri tako širokem izboru različnih strokovnih področij spoznaš veliko ljudi in si kot inovator nabiraš neprecenljive izkušnje.

Nujno bi bilo, da inovativnosti in inovatorjem v Talumu namenimo še več pozornosti in sredstev, tako da bi se inovatorji lahko dokazali pri ustvarjanju novih izdelkov in zamisli ter tako pomagali ustvarjati dodatno konkurenčno prednost svojemu podjetju na vedno bolj zahtevnejšem tržišču. ▣

Peter Kropec

Mag. David Rožmarin

Montažna gugalnica s podlago

Previsna montažna gugalnica

Zmanjševanje tveganih ravnanj zaposlenih

Talum se je že v lanskem letu priključil projektu Zmanjševanje tveganih ravnanj zaposlenih, ki ga izvajata Komisija za varstvo in zdravje pri delu SKEI Slovenije in podjetje KADRING d.o.o. iz Slovenske Bistrice. Projekt je finančno podprl Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

DARJA VODUŠEK VTIČ
IGOR JEZA
IZTOK TRAFELA

Na začetku zastavljeni cilj projekta je bil prepoznati pogosta tvegana ravnanja zaposlenih v dejavnostih, ki jih pokriva SKEI Slovenije. V okviru projekta je bila izdelana analiza poškodb na delovnih mestih in incidentov v 12 slovenskih podjetjih. Namen analize je bil ugotoviti najpogostejša tvegana ravnanja zaposlenih in glede na to izvesti ciljno promocijo varnega dela na način, da se zaposlene opozarja, naj se vzdržijo tveganih ravnanj. Na ta način, se pričakuje, se bo zmanjšalo število tveganih ravnanj in posledično tudi število dni bolniškega dopusta.

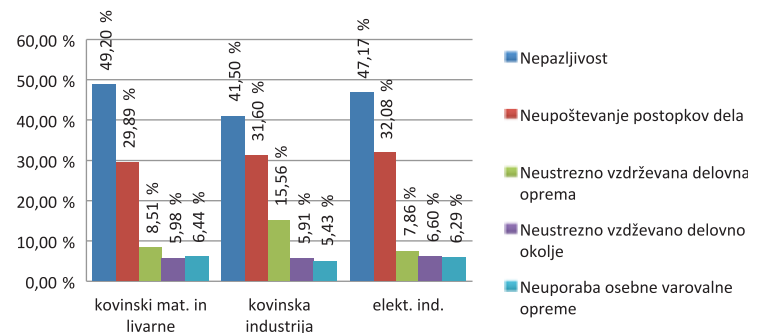
V projektu je bilo analiziranih 1582 nezgod in drugih incidentnih situacij. Na podlagi analiz je bilo opredeljenih 5 glavnih skupin tveganih ravnanj: nepazljivost, neupoštevanje postopkov dela, neustrezno vzdrževana delovna oprema, neustrezno vzdrževano delovno okolje in neupo-

raba zahtevane osebne varovalne opreme.

Željka Kutija, nosilka projekta družbe KADRING D.O.O., v ugotovitvah na osnovi narejenih analiz izpostavlja, da so za nastanek delovnih nezgod pri vseh treh dejavnostih, ki jih pokriva SKEI Slovenije, v ospredju subjektivni vzroki, predvsem nepazljivost zaposlenih, ki v dejavnosti kovinskih materialov in livarne ter elektroindustriji dosega skoraj 50 odstotkov vseh tveganih ravnanj, v kovinski industriji pa več kot 40 odstotkov, kar je razvidno iz grafa 1.

Nepazljivosti zaposlenih sledijo neupoštevanje postopkov dela, neustrezno vzdrževana delovna oprema in neustrezno vzdrževano delovno okolje oziroma neuporaba ali napačna uporaba osebne varovalne opreme. Kutijeva ugotavlja, je nepazljivost vzrok, ki je v celoti subjektivne narave, in je zato vpliv organiza-

Graf 1: Tvegana ravnanja zaposlenih

cije in delodajalca nanj precej manjši kot na ostale možne pojave tveganih ravnanj zaposlenih. Pri zmanjševanju subjektivnih tveganih ravnanj je predvsem pomembno, da delodajalec pri zaposlenih vzgaja zavest o varnem in zdravem načinu opravljanja dela in postavljanju varnosti pred vse druge delovne prioritete. Ozaveščanje zaposlenih preko različnih kanalov komuniciranja bo tako ena ključnih aktivnosti v

nadaljevanju projekta. Glede na ugotovitve je bilo izdelanih devet plakatov, po trije za vsako dejavnost. Plakati vas v teh dneh že spremljajo v vaših delovnih sredinah.

Ne pojdite mimo, poglejte plakat, preberite ga in ga poskušajte pri svojih aktivnostih v čim večji meri upoštevati. Vsaka preprečitev nezgode je neprecenljive vrednosti. □

Čas dopustov

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: SRDAN MOHORIC

Julij se počasi izteka in veliko zaposlenih si je že privoščilo letni oddih. Nekaj pa je tudi takšnih, ki jih to prijetno opravilo še čaka. V julijski številki časopisa Aluminij vam ponujamo nekaj vtisov in doživetij zaposlenih, ki so letovali v počitniških zmožljivostih v Nerezinah na otoku Lošinj in v Červarju pri Poreču.

Nerezine

Majda Zdravec
(Talum d.d., Strateški razvoj)

Pred prvomajskimi prazniki sem letovala v Červarju. Vreme je bilo muhasto. Zaradi dežja se nismo zadrževali na plaži, ko se je zjasnilo, pa smo dan izkoristili za nabiranje divjih špargljev in za počitek.

Matija Kouter
(Talum Servis in inženiring d.o.o.,
Gradbeno vzdrževanje)

V mesecu juniju smo z družino preživeli teden dni v Nerezinah. Morje se je v tem času že dovolj ogrelo, zato smo se lahko kopali. Vreme nam je kar služilo, le tri dni je bilo muhasto, s krajšim dežjem. Apartma, v katerem smo bivali, je bil lepo urejen.

Dragan Petković
(Talum Aluminij d.o.o.,
Vzdrževanje)

Letoval sem v Červarju. Apartmaji so zelo lepo urejeni. Vreme nam je služilo. Imel sem se super. ▣

Zahvala

Ob izgubi našega dragega očeta, tasta in dedija

Janeza Piška
iz Lovrenca na Dravskem polju,
upokojenca podjetja Vargas-al,

se iskreno zahvaljujemo sindikatu Taluma, družbi Vargas-al ter vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti.

Vsem še enkrat iskrena hvala!
Vsi njegovi

Zahvala

Ob boleči izgubi našega dragega očeta

Antona Brgleza
iz Cirkovc 10,
upokojenca podjetja Talum,

se iskreno zahvaljujemo sindikatu podjetja Talum, godbeniku za odigrano tišino in vsem tistim, ki ste ga v tako deževnem dnevu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in sveče.

Hčerka Marinka in sin Zvonko z družino

Ribiško tekmovanje

Za pokal SKEI Talum

IGOR JEZA
FOTO: IGOR JEZA

Tudi letos so ribiči zelo dejavni. Redno se dobivajo na tekmovanjih in druženjih ob lovu rib s plovcem, najraje na ribniku pri Damjanu v Pobrežju (Videm pri Ptuj), kjer si ob prijetno urejenem ribniku in v mirnem okolju sproščajo dušo.

Tekmovanja za pokal SKEI se je udeležilo približno 30 ribiških navdušencev iz naše »fabrike«, ki so se med sabo pomerili v spretosti lova rib s plovcem. Tekma je potekala v soboto, 31. 5. 2014, v veselem vzdušju in obilici dobre volje. Manjkala ni niti dobra hrana in tudi kakšno hladno pijačo v pločevinki se je dalo dobiti. Ulov je bil tudi tokrat uspešen.

Rezultati

1. mesto	Mario Kuret
2. mesto	Robi Žvegla
3. mesto	Viktor Slameršek
4. mesto	Sebastjan Letonja
5. mesto	Milan Drevenšek

Čestitke vsem dobitnikom pokalov.

Ribiška sekcija sindikata SKEI – Talum Kidričevo je že drugič priredila tradicionalno druženje ribičev članov sindikata z namenom, da izberemo novega ribiškega carja. Zbrali smo se v soboto popoldan, 7. 6., ob lepo urejenem ribniku pri Damjanu v Pobrežju. Izžrebali smo lovna mesta in pripravili ribiško opremo. Tokratno druženje 25 ribičev je imelo namen izbrati že drugič ribiškega carja, ki bo dobil za eno leto v last prehodni pokal. Tekma je potekala v sproščenem druženju in je trajala dvakrat po eno uro.

Letos je največjo ribo ujel Robert Horvat (Talum Rondelice) in tako postal ribiški car za leto 2014. Iskrene čestitke.

Poleg druženja pa smo lahko uživali tudi v okusnih ribjih dob-

rotah z žara, za kar je skrbel lastnik Damjan. Tudi kakšen osvežilni napitek se je dalo dobiti v novem, prijetno urejenem prostoru za piknike. Na koncu smo zmagovalcu vsi čestitali, pokal pa mu je predal predsednik sindikata SKEI Kidričevo Igor Jeza.

Ribiška sekcija vabi vse člane SKEI, da koristite prenosljive letne ribiške karte, ki jih naročite in dobite pri Ivanu Petku – Talum Livarna, tel.: 041 484 812.

Dober prijem!

Dobitniki pokala

3. mesto ekipe SKEI - ReO Ptuj

na 11. državnem prvenstvu SKEI Slovenije v letnih športnih igrah, ki je bilo v soboto, 24. maja 2014 v Velenju

IGOR JEZA
FOTO: IGOR JEZA

Nosilec prireditve je bil SKEI Slovenije, organizator in izvajalec pa SKEI – Regijska organizacija Velenje.

Vsi udeleženci iz regij in območij smo se zbrali ob 7.30 v Velenju pred Šolskim centrom Velenje. Tekmovanje je potekalo po Pravilniku športnih iger SKEI Slovenije.

Povedati je treba, da se prvenstva udeleži vsako leto manj udeležencev, tudi letos, kar je posledica tega, da je šlo v stečaj »preveč« podjetij iz panog, ki jih pokriva SKEI.

Tekmovanje v vlečenju vrvi

Mesto:	Regija:	Točke:
1.	Velenje	190
2.	Koroška	187
3.	Ptuj	115
4.	Zasavje	109
5.	Gorenjska	95
6.	Posočje	79
7.	Celje	55
8.	Dolenjska in Bela krajina	53
9.	Štajerska	41

Udeleženci SKEI med tekmo

Tega zaenkrat še ne moremo trditi za ptujsko regijo, saj smo se predstavniki SKEI – Regijske organizacije za PTUJ in okolico, ki je financirala udeležbo na igrah, tudi letos udeležili letnih iger.

Prijave so sprejemali sindikalni zaupniki po sindikalnih podružnicah Skei – ReO Ptuj, naš sekretar Franc Šuen in predsednik športne komisije Stanislav Horvat pa sta sestavila ekipe v posameznih disciplinah.

Enajstih letnih iger se je udeležilo 45 tekmovalk in tekmovalcev ter spremljevalcev iz podjetij v okolici Ptuja, kot so Talum, Agis – Zavore, TPV Ptuj, Silkem ...

Letos smo se nekoliko bolje organizirali, saj smo imeli prijavljene ekipe v vseh tekmovalnih disciplinah, ki so bile:

- mali nogomet (m),
- odbojka (m in ž),
- namizni tenis (m in ž),
- pikado (m in ž),
- vlečenje vrvi (m in ž),
- suvanje kamna (m).

Prisotnost ženskih in moških ekip se nam je na koncu tudi obrestovala, saj je štela vsaka dobljena točka. Največ pa so k odličnemu uspehu Ptuja prispevali naši spremljevalci in navijači, saj so z glasnim navijanjem spodbujali naše tekmovalce.

Kako so potekale igre

Ob 8. uri je bila svečana otvoritev tekmovanja. Ob 8.30 so se začele tekme v odbojki, malem nogometu in namiznem tenisu. Tekmovanja v pikadu in suvanju kamna v daljino pa so potekala po končanih ostalih panogah. Vlečenje vrvi je bila zadnja disciplina.

Sam sem se udeležil malega nogometa in odbojke. Rezultat je bil primeren vložnemu treningu in uigranosti ekipe. Poznalo se je, da smo imeli dobre posameznike, ki pa se žal niso najboljše poznali, saj smo imeli premalo skupnih treningov. Maj je čas, ko imajo aktivni igralci po klubih še vedno

obveznosti do svojih klubov, zato razmišljamo, da bi igre predstavili na kasnejši datum. Tako bi bile lige v vseh panogah končane in bi se iger lahko udeležilo večje število aktivnih tekmovalcev. A na koncu se je ponovno potrdilo Coubertinovo načelo. Važno je sodelovati, ne pa zmagati. Prireditelj je dosegla svoj namen – druženje članov, če pa smo se ob tem še razgibali, toliko bolje.

Zanimivo je bilo tudi na odbojki, kjer je naš visoki »kapetan« Stanislav Kornet v prvem nizu skoraj sam odigral večino točk ... Tudi drugo mesto v pikadu, ki ga je dosegel naš tekmovalec Boštjan Zajšek, je pripomoglo k našemu uspehu.

Ženske so bile v namiznem tenisu tretje, 3. mesto pa je osvojila tudi naša »težka« ekipa moških, ki so vlekli vrv.

Ob 16. uri je sledila razglasitev rezultatov, tej pa družabno srečanje v Gorenjevi dvorani. Prijetno smo bili presenečeni, ko je napovedovalec razglasil: » ... in

tretje mesto v skupni razvrstitvi gre ekipi, ki prihaja iz našega najstarejšega mesta ... Ekipe ... PTUJ AAAAAA!!!!« Po pokal (kasneje smo preizkusili njegovo vinotesnost) smo se odpravili vsi Ptujčani in zavzeli oder. Priznanja in pokale je podelila predsednica SKEI Slovenije Lidija Jerkič ob pomoči športne komisije SKEI. Na koncu smo doživeli še eno presenečenje – povedali so, da bodo naslednje, 12. letne igre Skei Slovenije (leta 2015) pri nas na Ptuj. Kje in kdaj bodo potekale, pa ob drugi priložnosti.

Dosežki so potrdili, da delamo dobro in da smo se odločili prav, ko smo ustanovili svojo regijo – Skei – Regijska organizacija za Ptuj in okolico.

Se vidimo na Ptuj! ▣

Mesto	Regija	Nogo- met	Odbojka M	Odbojka Ž	Pikado M	Pikado Ž	Nam. tenis M	Nam. tenis Ž	Vleč. vrvi M	Vleč. vrvi Ž	Met kamna M	Skupaj
2.	Koroška	9	25	25	12	20	11	20	25	15	25	187
3.	Ptuj	8	11	0	20	12	10	15	15	12	12	115
4.	Zasavje	0	0	12	11	25	12	12	9	20	8	109
5.	Gorenjska	11	12	0	10	15	25	0	11	0	11	95
6.	Posočje	10	20	20	9	11	0	0	0	0	9	79
7.	Celje	15	0	0	25	0	15	0	0	0	0	55
8.	Dolenjska in Bela krajina	20	0	0	8	0	0	0	10	0	15	53
9.	Štajerska	12	0	0	7	0	0	0	12	0	10	41

Žoga je okrogla

GREGOR JURKO
FOTO: SPLET

»Hvala bogu, pa bo štiri leta spet mir!« vzklika lepši spol. Pred kratkim se je namreč končalo svetovno prvenstvo v nogometu, ki je letos potekalo v deželi, sloveči po nekaj izjemnih prispevkih za človeštvo, kot so denimo karneval, v svetu znan skoraj tako kot ptujski »fašenk«, ali tako imenovane »brazilke«, tisti kos spodnjega perila, ki najlepše poudari mlado natrenirano zadnjico.

Ko smo že pri zadnjicah, slednje smo za dober mesec prikovali pred televizijske zaslone, kar sicer ne pripomore k njihovi lepši obliki, smo pa vsi po vrsti dobili rahlo melanholičen, v daljavo zazrt pogled, tako značilen za naše poete, ki vsaj enkrat ni bil posledica popoldanskega »fuša« oziroma varjenja za soseda, privatnika, temveč posledica zaspanosti zaradi poznih večernih ur, ko smo spremljali tekme.

Kakorkoli obrnemo, fascinantno je, da ptujski kurent ni doživel takšne svetovne slave kot brhke silikonske plesalke, čeprav oboji opravljajo isto funkcijo: preganjajo sneg in slavijo začetek pomladi. Očitno je v tanki vrstici med ritnicama več magije kot v 50 kilogramih ovčje kože in kravjih zvoncev in pogosto se sneg, ki je bil namenjen na prostrane brazilske plaže,

znajde na našem dvorišču ravno takrat, ko moramo v službo, in ravno takrat, ko nimamo niti časa niti volje, da bi ga spravili. Kaj hočemo, pogosto so nam stvari, ki se dogajajo okrog nas, nerazložljive.

Odložimo šale in se vrnimo k športu: še težje lahko razložimo dimenzije, ki jih je v zadnjih sto in nekaj letih dosegel nogomet, ta dokaj enostavna igra z žogo. Število igralcev in gledalcev nogometa v svetu presega tri milijarde ljudi in ni je religije, ki bi imela toliko privržencev, da ne omenjamo slave in premoženja, ki spremljata najbolje plačane nogometne zvezdnike. Čeprav ne znajo hoditi po vodi, razmakniti morja ali poslati kobilic na prešuštnike, so vseeno sposobni, da z nekaj lepimi potezami navdušijo milijone oziroma v dobri uri in pol spremenijo pridnega, delavnega, bogaboječega davkoplavevalca v podivjano, zariplo zver, ki se, zavrt v šal in gate svojega kluba, izživlja na navijačih in igralcih nasprotnega kluba, meče banane črnim nogometšem, na tri črne delivce pravice pa je lahko jezen bolj kot na tri črne škofo, ki so njemu in njegovemu slovenskemu plemenu odnesli okroglo milijardo. Evrov.

O izvoru nogometa obstaja kar nekaj legend; za žogo so se podili že stari Grki, Kitajci in Rimljani, nogomet, ki ga poznamo danes, pa je bil dokončno določen s pravili šele v 19. stoletju. No, uradna pravila glede števila igralcev, oblike igrišča, opreme igralcev, izvajanja kotov, prostih strelav ... so predvsem zato, da se kršijo oziroma jih lahko poljubno prilagajamo okolju in številu soigralcev, ki so na voljo. Tako je možno dober nogomet izvesti tudi sredi kuhinje, namesto žoge je dovolj dober tudi v kroglo zmečkan papir, dovolj sta vsaj dva igralca, najbolje, da sta nasprotnici mama ali sestra, da lahko v polni meri pokažemo svoj potencial. Igrišče zunaj hiše pa zahteva že kak pripomoček več, od palic ali kamnov, ki označujejo meje za gol, do cipres, roba ceste ali jarka, ki označujejo avt. Prav tako ni nič narobe, če teren ni pretirano raven; ob menjavi strani ob polčasu postane slabša polovica terena pravično neugodna tudi za nasprotnika.

In če že omenjamo religijo, se vrnimo k naukom, ki so povezani z igranjem ali spremljanjem nogometa. Zapomnimo si, da zmage ne moremo slaviti, dokler se tekma ne konča. V nogometu se je že velikokrat zgodilo, da je ekipa izgubila kljub visokemu vodstvu. Pogosto se dogaja tudi v življenju, da izgubimo tekmo (recimo zdravje), ko imamo vse ostalo (družino, kariero ...) položeno na pladenj. Očitno potrebujemo tako v življenju kot v nogometu tudi malo sreče, žoga je namreč okrogla (v bistvu je rahlo sferična), zgodi se lahko marsikaj, najbolje pa naredimo, da v danem trenutku damo vse od sebe. Pele, nogometna legenda, je lepo strnil svoje razmišljanje: »Uspeh ni naključje, je trdo delo, učenje, žrtvovanje in predvsem ljubezen do tega, kar počneš in kar se učiš.«■

In vendar se giblje (Eppur si muove)

Zgodovina med letoma 1984 in 1989

ALEKSANDRA JELUŠIČ

FOTO: ARHIV TALUMA

VIR: ARHIV ČASOPISA ALUMINIJ,
ZBORNIK TALUM 1954–2004

Zapis iz časopisa Aluminij, februar 1985: »Minilo je dobrih šest mesecev obratovanja poskusnih celic B6P. Gledano v celoti, obratujejo poskusne celice odlično in praktično brez napak. Proizvodne rezultate pa je možno še izboljšati z delnimi konstrukcijskimi in tehnološkimi modifikacijami. Največkrat so konstrukcijske spremembe posledica preučevanja tehnoloških rezerv. Da bi lahko obvladovali tehnološke rezerve, si v svetu raziskovalci pomagajo z inteligentnimi merilnimi sistemi – razvojnimi merilnimi mikroprocesorskimi sistemi ...«

Zapis iz časopisa Aluminij, marec 1985: In vendar se giblje (Eppur si muove) ... »Prepričan sem, da v tem trenutku v TGA ni važnejše stvari, o kateri bi bilo vredno pisati na naslovni strani Aluminija, kot je projekt MPPAI! Tako je najpomembnejša, pa tudi najbolj vesela novica te pomladi sigurno ta, da je pogodba za nakup tehnologije dokončno odobrena in da se aktivnosti na tem področju uresničevanja projekta nadaljujejo ...«

Zapis iz časopisa Aluminij, marec 1985: »Vsak delavec TGA ve, da je bila podpisana s firmo Pechiney pogodba o nakupu tehnologije za novo elektrolizo. Seveda se pod pojmom 'tehnologija' skriva marsikaj. Če bi površno pogledali, bi lahko rekli, da je njegova tehnologija predvsem elektrolizna celica s pred-

pečeno anodo, podobna tistim v Mostarju ali poskusnim v hali B. Vendar je tu bistvena razlika. Elektrolizna celica serije F (tako so jo imenovali Francozi) je celica s sredinskim točkovnim posluževanjem. Vedno je bila želja tehnologov, da bi bilo posluževanje celice čim večkrat, z malimi dodatki glinice. To je bilo doseženo s sredinskim točkovnim posluževanjem ...«

Zapis iz časopisa Aluminij, april 1985: »Z investicijo blizu 40 milijard dinarjev se bo proizvodnja v Kidričevem povečala od sedanjih 46.000 na 70.000 ton aluminija na leto ...«

Zapisi iz časopisa Aluminij o projektu MPPAI

April 1985: »Poleg dolgoročno zagotovljene proizvodnje aluminija z nizko porabo surovin, ener-

Izklop elektrolizne peči v hali A

gije in živega dela je cilj modernizacije proizvodnje primarnega aluminija v TGA tudi zagotoviti materialno in socialno varnost delavcev TGA na osnovi produktivnega dela v ustreznih pogojih, prav tako pa tudi zagotoviti ustrezno zaščito okolja, da se ohrani prirodno bogastvo ...»

Junij 1985: »Investicijski program (IP) za projekt modernizacije proizvodnje primarnega aluminija je končno izdelan in ocenjen kot dovolj dober, da lahko krene po poti, ki jo je predpisal zakonodajalec. Z ozirom na višino predračunske vrednosti in težke čase mu ne bo poslano z rožicami. Še manj tistim, ki ga bomo na poti družbene verifikacije spremljali in mu pomagali pri premagovanju številnih preprek ...»

Februar 1986: »Projekt MPPAL smo pripeljali do faze izgradnje ...»

Maj 1986: »Prvega junija smo uradno začeli z gradbenimi deli za novo elektrolizo ...»

Junij–julij 1986: »Položili smo temeljni kamen za novo elektrolizo ...»

November 1986: »Sestavljalnica anod je že pod streho ...»

April 1987: »Montaža se je začela ...»

Maj 1987: »Spremembe v elektrolizi zahtevajo tudi spremembe v procesu proizvodnje anodne mase ...»

Julij–avgust 1987: »Montaža opreme v sestavljalnici anod je že v polnem teku ...»

September 1987: »Z gradnjo prehitavamo roke. Zagotoviti bo treba tudi finančna sredstva ...»

Marec 1989: »Rekonstrukcija elektrolize B uspešno za nami ...»

Zapis iz časopisa Aluminij, april 1985: »Petnajstega marca 1985 je bil tlačni preizkus novega parnega kotla s hladnim vodnim tokom. Obratovalni tlak novega kotla znaša 47,6 bara, preizkusni tlak pa je znašal 75 barov. Netesnosti ali deformacij v času preizkusa ni bilo opaziti ...»

Zapis iz časopisa Aluminij, april 1985: »Na 8. Tekmovanju pihalnih orkestrrov Slovenije si je 21. 4. 1985 v Krškem naša godba pod vodstvom profesorja Antona Horvata pridobila zlato plaketo v 3. težavnostni skupini ...»

Zapis iz časopisa Aluminij, avgust 1985: »Dejavnost na področju čiščenja plinov je glede na varnost okolja z leti zahtevnejša in obsežnejša. Naprave, ki v večji meri zadostijo vsem strožjim zahtevam varstva, so elektrofiltri. Za čiščenje prašnih (trdih) delcev, imenovanih tudi leteči pepel, je v TGA za potrebe novega kotla grajen nov sodobni elektrofilter proizvodnje 'Vemos' Zagreb po licenci švicarske firme 'Elex' ...»

Zapis iz časopisa Aluminij, november 1985: »Verjetno že marsikdo ve, da smo konec avgusta kupili v TGA prvi osebni računalnik za potrebe sektorja za investicije ...»

Temeljne organizacije združene-ga dela, ki so bile precejšnja ovira pri velikopoteznih investicijah, smo ukinili med prvimi v Sloveniji na podlagi referendumске odločitve vseh zaposlenih. Z vpisom v sodni register je Tovarna glinice in aluminija Boris Kidrič

30. decembra 1987 postala enovita delovna organizacija. (Zbornik Talum 1954–2004)

Zapis iz časopisa Aluminij, junij 1989: »Zakon o podjetjih, ki ga je sprejela Skupščina SFRJ na seji zveznega zbora, velja od 1. januarja 1989. V 1. členu tega zakona je zapisano 'Delovna organizacija, ki opravlja gospodarsko dejavnost, je ekonomska in poslovna celota, ki se ustanovi in posluje kot PODJETJE ...'»

Zapis iz časopisa Aluminij, oktober 1989: »TGA v klubu najboljših – je zapisal Večer 25. 10. 1988 – kar si je pridobil z dobrimi rezultati, in pristavil, da biti v klubu ni le čast, ampak tudi obveznost za spodbudne rezultate tudi v prihodnje ...»

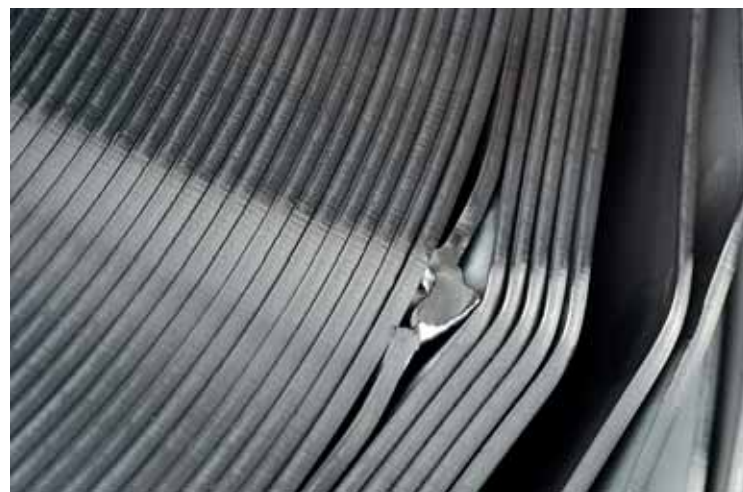
Zapis iz časopisa Aluminij, november 1989: »Za nami je 35 let proizvodnje. Tovarniški praznik bomo praznovali predvsem delovno, brez velikih ceremonij z zavestjo, da uresničujemo pred

leti postavljene cilje in vse bolj stopamo v korak s svetovno tehnologijo pri proizvodnji in predelavi aluminija ...»

Zapis iz časopisa Aluminij, december 1989: »Začetek realizacije koncepta informacijskega sistema v TGA ...»

Leta 1989 je začela obratovati nova livarna s klasičnim livarskim programom. Z novo tehnologijo predpečene anode se je Tovarna glinice in aluminija Boris Kidrič uvrstila med najsodobnejše svetovne proizvajalce aluminija. (Zbornik Talum 1954–2004)

Zapis iz časopisa Aluminij, december 1989: »Največ zaposlenih v tovarni je bilo leta 1989, in sicer 2850 ...»

Aluminijski trak

Nadzorna soba v proizvodnji anodne mase

Livarska peč

Poletje v Talumu

FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

16. Talumov dan za zdravje »Zdravo Talum«

Potekal bo v soboto, 6. 9. 2014, s pričetkom ob 8. uri pred dvorano restavracije Pan.

Po dopoldanskih aktivnostih bo od 13. ure naprej potekalo tradicionalno druženje. Pridite in preživite prijeten dan v družbi sodelavcev na malo drugačen način.

Vabljeni!

